

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap reggel.

Előfizetés
 egész évre - - 12 korona.
 fél évre - - - 6 "
 negyed évre - - 3 "
 Egyes szám ára 12 fillér.

Kiadóhivatal: Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár r.t. — Szerkesztőség irodája ugyanott.
 Hirdetéseket és előfizetéseket fölvesz **FÖLDES EDE** könyvkereskedő, a kiadó megbízottja.
 Hirdetés ára centiméterenként 6 fill. Többszöri hirdetés árkedvezményben részesül.
 Nyilttér sora 40 fillér.

Budapesti hirdetések kizárólagos felvétele milliméter-árszabás szerint a Leopold Gyula
 Vidéki Lapok Központi Hirdetési Osztályában
 Budapest, VII., Erzsébet-körút 41. sz.

A Rákóczi-törvény.

Wekerle Sándor miniszterelnök a képviselőház október 19-iki ülésén terjesztette be a II. Rákóczi fejedelem és bujdosó társainak emlékét megőrkítő törvényjavaslatot, melyet szószerinti szövegében itt közlünk:

Törvényjavaslat

II. Rákóczi Ferenc és bujdosó társai hamvainak hazahozataláról.

Ő felsége attól az érzéstől áthatva, hogy az elődeire hosszú századokon át súlyosan nehezedett ellentétek és félreértések ma már egy letűnt korszak történelmi emlékeit képezik, a nemzetnek ismételtelen kifejezett közömbjára, a király és nemzet kölcsönös bizalmának újabb zálogául II. Rákóczi Ferenc és bujdosó társai hamvainak hazaszállítását legkegyelmesebben elrendelvény,

s az országgyűlés mindkét háza e felett érzett hálás örömet nyilvánítván, elhatároztatik, hogy

1. §.

II. Rákóczi Ferenc és bujdosó társainak tetemei hazaszállítván, országos küldöttségek által és ünnepélyesen a kaszai székesegyházban, Thököly Imre tetemei pedig a kézsmárki ágostai evangélikus egyházban tétessenek örök nyugalomra.

2. §.

Az 1715. évi XLIX. törvényeknek 2. és 3. §-ai eltöröltnek.

3. §.

A II. Rákóczi Ferenc és bujdosó társai emlékének megőrkítésére felállítandó emlékmű és a hazaszállítás költségeire 550.000 korona ajánlatik meg, amely az állami költségvetésben a miniszterelnökség átmeneti kiadásai között számolandó el és a pénztári készletekből fedezendő.

4. §.

Jelen törvény rendelkezései semmi nemű magánjogi következményekkel nem bírnak.

5. §.

Ezen törvény végrehajtásával a miniszterelnök, a pénzügyminiszter és a vallás- és közoktatásügyi miniszter biztatnak meg.

Budapest, 1906. évi október hó 19-én.

Wekerle Sándor,
 m. kir. miniszterelnök.

Rákóczi-ünnep Nagyenyeden.

Rákóczi Ferenc, Bercsényi Miklós és sok előkelő kurucz nem fogadta el a szatmári békét s a felkínált kegyelmet.

Inkább földönfutó bujdosók lettek és sok viszontagság után hazátlan haltak meg Törökországban, a zugó tenger partján, hogysem a császárnak meghódoljanak.

Ott a tenger partján, Rodostóban halt meg harmadfél évtizeddel később a sokat

TÁRCZA.

II. Rákóczi Ferenc hamvainak feltalálása.

— Irta: Vende Ernő. —

Közel kétszáz éve már, hogy Rákóczi és bujdosó társai beköltöztek a Marmora-tenger partján elterülő, cziprusfaktól környezett, bájos fekvésű Rodostóba, hogy elfoglalják az őrmény város végén új lakóhelyüket, a Magyarok utcáját.

Több mint száz esztendeje annak is, hogy az utolsó rodostói magyar ember, az öreg 120 éves Horváth István övéihez költözött.

Ott nyugsznak ma mindnyájan a „törhetetlen elviőség” dicő vertanui a távol idegenben. A honfiak szent kegyelete gyakran szállt azóta a rodostói sírok felé; a költők képelete — az elnyomatás szomorú napjaiban — sokszor fölkereste a martirok hamvait, de élő magyar ember, a hosszú két századon keresztül csak alig-alig, nagy ritkán fordult meg a bujdosók tanyáján. A számtuzottok ott porladoztak csendes sirjaik-

ban és mi azt sem tudtuk tulajdonképen, hogy merre, hol nyugsznak a drága tetemek, sőt arról sem volt biztos tudomásunk, hogy egyáltalában megvannak-e még a szent hamvak?

És bizonyára sohasem kerültek volna haza a nemes vezérlő fejedelem tetemei, ha a Rákóczi szellemétől áthatott lelkes történetlúváruunk, Thaly Kálmán élete egyik föladatául nem tűzi ki, hogy Rákóczi hamvait fölkeresse. Tisztán az ő érdeme, hogy megtaláltuk és ma már hazahozhatjuk II. Rákóczi Ferenc szent porait, hogy azok houi földben pihenjenek.

Thaly Kálmánuak, aki mint általában ismeretes, ugyszólván egész életét a kurucz korszak történelmi és irodalmi emlékeinek felkutatására szentelte, régóta táplált vágya volt, hogy Rákóczinak és társainak bujdosó tanyáját és „annyi nemes magyarnak temetőjét” és emlékeit színről-szinre megláthassa. Ennek a kegyes óhajnak teljesülésére egy különös és érdekes körülmény adott alkalmat.

Zemplénuvármegye ugyanis az 1873-ik évi

közgyűlésén egyhangulag elhatározta, hogy a megye nagy szülöttje: II. Rákóczi Ferenc hamvainak hazahozatala érdekében az országgyűléshez fölliratot intéz és fölszólitja a hazai összes törvényhatóságokat e föllirat pártolására. E fölszólításnak az az eredménye lett, hogy egy év leforgása alatt 52 megye és szab. kir. város csatlakozott Zemplénuvármegye feliratához.

A képviselőház e feliratokat egyhangu határozattal a miniszterelnökséghez tette át, további intézkedések megtétele végett. Szlávy József, az akkori miniszterelnök, ez ügyben diplomáciai uton megkereste a konstantinápolyi nagykövetséget, mire gróf Ludolf, az akkori konstantinápolyi nagykövettől azon meglepő feleletet kapta, hogy Rákóczi hamvai Törökországban — nem léteznek többé, mert az állítólagos nyomozások kiderítették, hogy Rákóczi sirját már az 1849-ben Törökországba menekült emigránsok is felbontották, de azt már ők is — üresen találták.

Hasonló értelemben nyilatkozott 5 évvel később (1878.) Tisza Kálmán miniszterelnök is, midőn őt sebben az ügyben Thaly meg-

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ

AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMEZSÉ 'IZŰ' TERMÉSZETES HASHAJTÓSZER.

csalódott Rákóczi Ferenc fejedelem is, kinél nemesebb, önfelalozóbb, igazabb szabadsághóstit nem ismer történetünk.

És a bujdosókkal érzett a nemzet szive, nem tudta feledni őket; a tárogatók bús hangjait, a Rákóczi nóta siráma, a szabadságharcz kurucz énekéi, dicsősége, gyásza: mind, mind rájuk emlékeztetett. Regék, mondák keletkeztek felőlük, szájról-szájra adták bucsuzó éneküket, a mikor sirva csókolták meg a határokon az édes Haza földjét, a melyért mindent feláldoztak és a melyet nem láttak többé soha.

Őszi harmat után
Nagy hegyeknek ormán
Fujdogál a hideg szél.
Zöld erdő árnyékát,
Piros eszímám nyomát
Hóval lepi be a tél.

Hiába várta vissza szerető népe. Hiába gyujtottak máglyatüzeket a hegyormokon. Hóval lepte be a hideg szél a bujdosók nyomdokát.

Kétszáz esztendeig ápolta drága emléküket a magyar nép hűséges kegyelete. És ez a hűséges szeretet megengesztelte a havat, mely nyomdokukat elfödte. Az út eltisztult előttük, virágok nyílnak az oldalán; egy egész ország, nemzetnek és királynak együttes hódolata diadalmenetben hozza őket vissza szeretete hazájuk földébe.

S mikor az egész ország ünnepe, abból az ünnepből, mint mindig tenni szokta, kivesszi részét Nagyenyed város hazafias közönsége is.

A városi képviselő f. hó 20-dikán rendkívüli közgyűlést tartott, melyen dr. Varró László polgármester szép szavakban méltatta a gyűlés egyetlen tárgyának jelentőségét.

Azután a városi főjegyző lelkes hangu

indokolás kíséretében tette a következő indítványokat:

1. Hogy október hó 27—29-ig három napon keresztül a város zászló-diszt öltson; 28-án este világítás legyen.

2. 27-én, szombaton reggel 8 órakor, mikor a bujdosók hamvai a hazai földet érintik, szólaljanak meg a város összes harangjai s egy fél órán át hirdessék a nemzet ünnepét.

3. 29-én, hétfőn, a Rákóczi Ferenc kassai temetése napján délelőtt tartassék ünnepélyes istentisztelet a város összes templomaiban, melyre a lakosság figyelme előre hívandó; ez isteni tisztelgeteken a város képviselőtestülete és előljárósa is jelenjék meg.

4. Ugyanezen napon d. e. 10—12 óráig az összes üzletek és bolthelyiségek zárassanak be, s az összes iskolákban egész napon át szünet legyen.

5. Mondja ki a képviselőtestület, hogy a Várszeg-utcát a II. Rákóczi Ferenc dicső és örök emlékére Rákóczi Ferenc utcának nevezi el.

6. A sétatéren nyugvó kurucz diákok emlékére koszorút helyez.

7. Rákóczi arcképét a város díszterme számára megfesteti.

A képviselő-testület lelkesedéssel tette magáévá az indítványokat.

Vármegyénk és városaink.

Bizottságok. A vármegyei közgyűlésen a következő bizottságok alakítottak meg egyhangu választás alapján: Borellenőrző bizottság. Marosújvári járásban: Belle László, gróf Bethlen Sándor. A nagyenyedi járásban: Imreh József, Vinczenti Miksa. A verespataki járásban: Ajtai Béla, dr. Blaha Gábor. Magyarigeni járásban: Berecsky Sándor, Deutsch Mátyas. Alvinczi járásban: Szabó

József, Totoján Joachim. Kisenyedi járásban: Kolombán János, Lunacsek Frigyes. Balászfalvi járásban: Lázár Albert, Rodes David. Vizakna városban: Héntes Izaila, Takács Béla. Gyulafehérvárt: Frölich Gyula, Löw József. Abrudbányán: Bonczy István, dr. Lukács Antal. Nagyenyed városban: Papp János és dr. Winkler Albert. A főispán a maga részéről kinevezte Nagyenyed városba elnökül dr. Szaniszló Albertet, tagokul Dezső Miklóst, Scheidel Józsefet. Abrudbánya városba elnökül Glückseel Reinhardt, tagokul dr. Török Gábort és dr. Ürmösi Károlyt. Gyulafehérvár városába elnökül Ávéd Jákót, tagokul Majláth Ferenczet, dr. Náthán Bernátot. Vizakna városába elnökül Szeatványi Istvánt, tagokul Herczberg Alfrédet és Reithoffer Alajost. Balászfalvi járásba elnökül dr. Negráti F. Jánost, tagokul Gocsmann Józsefet és Tuzson Gyárfást. Kisenyedi járásba elnökül gróf Teleki Árvédot, tagokul Dobolyi Zsigmondot és Szalánczi Lőrinczet. Alvinczi járásban elnökül Batta Bertalant, tagokul Benedek Károlyt, Neimajer Józsefet. Magyarigeni járásban elnökül id. Koncz Albertet, tagokul Gál Lajost és Zöld Józsefet. Verespataki járásba elnökül Ajtay Árpádot, tagokul Raffay Zsigmondot és Urbán Mihályt. Nagyenyed járásba elnökül Tóth Miklóst, tagokul Pogány Jánost és Tunyogi Jánost. Marosújvári járásba elnökül gróf Teleki Ádámot, tagokul Gegő Károlyt és Zeyk Eudrét. Számadásvizsgáló bizottságba Zeyk Kálmán elnökül, tagokul: Gáspár János, id. Imreh József, Tóth Miklós, báró Bánffy Kazimir és Cerner Ákos választattak meg közfelkiáltással. Lovató bizottságba megválasztattak elnökül a nagyenyedi járásba dr. Varró László, a gyulafehérvári Novák Ferencz, a vizaknaiba Ambrus Károly. A főispán kinevezte becsülökül a nagyenyedi lovatóbizottsághoz Vinczenti Miksát, Dobolyi Zsigmondot, Zeyk

interpellálta, kijelentvén, hogy „az úgy nincsen abban a stádiumban, hogy a hamvaknak hazaszállítása iránt intézkedni lehetne: mivel mégis kérdés: egyáltalán megvannak-e azok!?”

Thaly nem adott hitelt a nagykövetség tudósításainak, hanem utánajárt a dolognak és nyomozásai alapján sikerült megállapítani, hogy a konstantinápolyi nagykövet által említett ama diszes sir, melyet a 49-es emigránsok a konstantinápolyi campo grandei keresztény ó temetőben felbontottak és melyet tényleg üresen is találtak, nem Rákóczi sirja volt.

Különb is, a campo grandei sir nem is lehetett Rákóczié, mert hiszen, mint Mikes leveleiből tudjuk, Rákóczi hamvait Rodostóból Konstantinápolyba szállították, a hol azokat a galatai St. Benoit templom kápolnájában, édes anyja, Zrinyi Ilona fejedelemasszony hamvai mellé temették el.

A dolog titokzatos volta Thalyt nem hagyta nyugodni és a vezérlő fejedelem iránt érzett rajongó tiszteletétől és lelkesedésétől áthatva, elhatározta, hogy ezen homályos ügybe világosságot fog hozni. Így érlelődött meg lelkében a Törökországba való utazás eszméje.

1888-ban Rodostót és Izmieit, 1889-ben Konstantinápolyt látogatta meg és az itt tett kutatásainak eredményeit a „Rákóczi-emlék Törökországban“ című műveben írta meg, mely annak idejében nagy feltűnést keltett. E munkából tudjuk meg a következőket:

Thaly 1869. szeptember havában indult el Fraknoi Vilmos cz. püspök jeles történet-tudóssal a konstantinápolyi Galatha-beli lazarista atyák látogatására.

Galatha, Konstantinápolynak az arany-szarv öböltől északra fekvő területe, melynek a St. Benoitról elnevezett templomában nyugosznak a nagy bujdosók hamvai. Ezen eredetileg román stílusban épített templomot 1682-ben XIV. Lajos francia király restauráltatta és azóta francia védnökség alatt áll. Jelenleg a lazaristák bírják. Ezen templom jobboldali kápolnájának a Boldogságos Szűz tiszteletére emelt oltára előtti sírbolt fülkéjében aluszszák örök álmukat II. Rákóczi Ferenc és dicső anyja, Zrinyi Ilona.

Thaly buzgalmanak sikerült nagy fáradságok és utánjárások árán, Fraknoi közbenjárásával, úgy Lobry akkori rendházfőnök-től, mint Bonetti pápai internunciustól a sír felnyitására az engedélyt megkapni, azon fel-

tétel alatt, ha a sírfelbontás a legnagyobb titokban történik és ha annak eredményéről Thaly és Fraknoi két év elteltéig semmit nyilvánosságra nem hoznak. A kutatók ezen feltételbe beleegyeztek és október 7-én, a reggeli mise után, zárt ajtók mögött, csakis a lazaristarend tagjainak jelenlétében, megkezdtek a sírfelbontást.

Miután Rákóczi holttestét sem a fejedelem sírlapja alatt, sem egy másik sírban sem találták,* végre Thaly, Mikes főjegyzősei után indulva, a Zrinyi Ilona sírtáblája alatti helyen ásott, ahol csakugyan egymás mellett két koporsót találtak: egy kisebb korhadtabbat s egy epebb nagyobbbat. Ezen utóbbi koporsóban egy majdnem teljesen ép, hatalmas csontváz feküdt, melynek koponyáját Thaly nagy pontossággal és lelkiismeretességgel megvizsgálván, örömmel és minden kétséget kizárólag megállapította, hogy az II. Rákóczi Ferenc holtteste.

Mikes Kelemen ugyanis egy 1735. április 16-án kelt levelében följegyezte, hogy Rákóczi holttestét a galatai sírboltba vitele előtt bebalzsamozták és fejét felfűrészelve,

* Az első sírban Rákóczi Józsefnek a fejedelem háznak, a másodikban Beresényinének tetemei nyugodtak.

SÁMSON JAKAB uri szabó
Telefon 423. Telefon 423.
KOLOZSVÁRT, Egyetem-u. 2.

Ajánlja dűsan felszerelt raktárát
honi, angol, scoth és francia különlegességekben
FÉRFI RUHÁK a legmodernebb szabászat alkalmazásával, saját műhelyében készíttetnek. 12 49—105
Gyors és pontos kiszolgálás. Gyors és pontos kiszolgálás.

Endrét, állatorvosul Török György állami főállatorvost; a gyulafehérvárihoz becsülökül Batta Bertalant, Gál Lajost és Jónás Gyulát, állatorvosul Vajda Lajos állami állatorvost; a vizaknaihoz becsülökül Gocsmann Józsefet, Szalánzi Jenőt és Tuzson Gyárfást; állatorvosul Hadháty állami állatorvost. Az 1907. évi esküdt-lajstrom összeállításbizottságba Batta Bertalan, gróf Bethlen Sándor, dr. Elekes Viktor, Jónás Gyula, dr. Márk Izidor, dr. Müller Jenő, Nagy Lajos, Novák Ferencz, Szalánzy Jenő, dr. Ujfalussy József, Vincze Miksa és ifj. Winkler János. Adófelsőszólamlási bizottsági tagul Zeyk Gábor választatott meg.

Vegyes hírek.

— **Lapunk mai száma 6 oldalon jelenik meg.**

— **Dömök Erzsébet jubileuma.** Kedves és meghatározó ünnepség keretében folyt le folyó hó 18-án Dömök Erzsébet leányiskolai igazgató jubileuma. Az intézet tornatermét zsufolásig megtöltötte az ünneplő közönség. Midőn az ünneplő urnó lelkes éljenzés között megerkezett s a növendékek ünnepi éneke elhangzott, Nehéz János kir. tanfelügyelő emelt szót, s elismerő, meleg szavakban méltatta a jubilánsnak 25 év alatt megszerzett érdemeit, a nevelés munkájában való nagy buzgóságát, a növendékek irányában való szeretetteljes gondosságát. Ezután sorban üdvözölték a meghatottságtól megindult és szép szavakban Várnóé Járóssy Bora a tantestület, Farnos Ilus a polgári iskolai növendékek, Fogarasi Albert a kollégium tanárkara, Nagy Lajos a tanító-egyesület, Bedő Dénes a népiskolai tanítók nevében. És lehetetlen külön ki nem emelnünk azt a szívből jövő és szívhez szóló szép beszédet, melyet Simon Erzsike kisasszony a régi növendékek nevében elmondott. Ez a beszéd tele volt egy mélyen érző tanítvány meleg hálaival, a nevelői hivatás nemes előkelősége felől alkotott ideális lelkesedéssel és leg-

abból az orvosok az agyvelőt kiszétké. Thaly a holttest koponyája tetején csakugyan megtalálta a doktorok által fűrészelt nyílást, melyen annak idején az agyvelőt eltávolították és melynek gerézd formájú darabja pontosan bele volt illesztve és valami selyemszövettel még akkor is oda volt erősítve a fejtetőn vágott lékhez.

Thaly így bebizonyítva látván, hogy a holttest csakugyan Rákóczi Ferenczé, a drága maradványokat a munkások segítségével, a legnagyobb óvatossággal a koporsóból kiemelte a még ép, nagyobb ruhadarabokat, ékszereket kiszétké és a portól, törmelék-től gondosan megtisztította.

A ruházatnak megmaradt darabjaiból meg volt állapítható, hogy Rákóczit nem magyar viseletben, hanem XV. Lajos korabeli igen fényes francia öltözetben temették el: piros bársony, gazdag arany paszomántos díszkabátban, piros selyem nadrágban, selyemharisnyában.

Miután Rákóczi koporsója már rongált állapotban volt, Thaly egy új cédrusfaladát hozatott, melybe a legnagyobb gondossággal berakatta a fejedelem földi maradványait. Ezután a sírbontásról jegyzőkönyvet vettek föl, — a melyet egy üveghegerbe téve, szintén a ladába helyeztek el,

szébb bizonyítéka volt annak a mély hatásnak, melyet növendékeire tett az ünneplő urnó egyénisége. Dömök Erzsébet szíves szavakban köszönte meg a szeretet megnyilatkozásait s továbbra is kérte a tantesület és gondnokság szíves támogatását. A szép ünnep a Himnusz hangjaival ért véget.

— **Az Erdélyi Múzeum-Egylet** f. év december 8. és 9. napjain városunkban tartja vándorgyűlését. Az egyesület titkára: dr. Imreh Sándor f. hó 19-én városunkban tartózkodott a gyűlés előkészületeit megtenni.

— **Kinevezés.** „Marosujvár és Vidéke” cz. laptársunk ezen czim alatt közli, hogy „Bodor Aladár nagyenyedi kollégiumi h. tanár a losonci főgimnáziumhoz reudes tanárrá kinevezetett”. A magunk részéről is teljes készséggel hozzájárulánk laptársunk gratulációjához, de ilyen nevű tanárt Nagyenyeden nem ismerünk.

— **Főpapi birtokok parcellázása.** A hercegprimás püspöki értekezletet hív össze, amelyen azt a nagyfontosságú kérdést beszéljük meg, hogyan lehetne több főpapi birtokot parcellázni oly vidéken, ahol ezzel a szegény néposztályon segíteni lehetne.

— **Főhívás.** Mindazon állítókötelesek, akik az 1907. évi ujonczállításra mint I, II és III ik korosztálybeliek vannak felhiva, vagyis akik 1886, 1885 és 1884-ik ében születtek, kötelesek a városi főjegyzői irodában az összeírási jegyzékbe való fölvétel végett, anélkül, hogy külön szóbeli vagy írásbeli felszólítást várnának és tekintet nélkül arra, vajjon nagyenyedi illetőségűek-e vagy sem, ha még eddig nem jelentkeztek volna mentül hamarabb, de legkésőbb november hó végéig személyesen megjelenni, vagy írásban jelentkezni; ellenkező esetben a mulasztás hátrányos következményeit a védőtörvény 35-ik § a szerint tulajdonítsák maguknak. Együttal figyelmeztetjük az állítóköteleseket: 1. Hogy a védőtörvény 31, 32, 33 és 34. §-saiban említett kedvezmények valamelyike iránti netaláni igények érvényesítésére vonatkozó fölszerelt kérvények a következő 1907 január havában a városi tanácsoshoz legkésőbb azonban a fősorozás napján a sorozóbizottsághoz benyújtandók; 2.

majd a ladát a régi üresen maradt koporsóba visszatették és elföldelték.

A fáradhatatlan buzgalom Thaly Kálmánnak tehát csakugyan sikerült állami függetlenségünk számkivetett martírjának szent tetemeit föltalálni, a teljes enyészettől megmenteni és a magyar nemzet számára megtartani.

Thaly e kutatásainak eredményét, a szerződés értelmében, csak 1892-ben, a Magyar Történelmi Társulat negyedszázados emlékünnepé alkalmával hozta nyilvánosságra és ekkor Rákóczi hamvai hazahozatalának eszméje, melyet Zemplén vármegye 1873-ban felvetett, ismét aktuálissá lett és azóta az eszme többé nem is aludt el.*

Hogy tehát Rákóczi tetemei végre abban a földben fognak pihenni, melyért a dicső emlékü fejedelem családját, boldogságát és királyi vagyonát fölálodta, abban Thaly Kálmánnak, a vezérő fejedelem életírójának van a legnagyobb érdeme.

Illő, hogy a napokban minden magyar ember tisztelettel emlékezzék meg róla.

(Ellenzék.)

* Gróf Tisza Istváné az érdem, hogy miniszterelnöksége korában ő Felsőháznak elhatározását és rendelkezését a dicső emlékü fejedelem és társai hamvainak hazahozatalára kinyerte és ő volt az, ki ezen királyi intézkedés végrehajtására az intézkedéseket megtette.

Hogy az illetőségi sorozójáráson kívül leendő állittatás megengedése iránti kérvények a jelentkezés alkalmával nyújtandók be, és hogy ily esetben egyuttal a védőtörvény 21, 32, 33 és 34. §-saiban említett kedvezmények valamelyike iránti esetleges igények is érvényesíthetők és igazolhatók; 3. A jelentkezési kötelezettségnek, valamint általában a védőtörvényből eredő kötelezettségeknek elmulasztása ezen főhívásnak, vagy a védőtörvényben megszabott kötelezettségeknek nem tudása által ki nem menthető.

— **Az orvostudományok világszerte** sokatigéző renaissance-át látjuk rohamosan fejlődni egy új gyógymódban, mely egyszerűsége, czélszerűsége és kiváló sikere által már, mint legbiztosabb és legjobb gyógymód van elismerve. Ez a gyógymód a hemopatia, vagyis vérgyógyítás, mely a képzelhető legszebb gyógyeredményekkel lesz alkalmazva közbély, görvénykór, astma, szív-, vese-, gyomor- és bébajokban, súlyos idegbántalmak (neurasthenia, paralysis, tabes) és mikacs bőrbetegségek eseteiben. A több ezekre menő gyógyult, mint lelkes apostol terjeszti ezen gyógymód kiválóságát, mely eredményeiben tökéletesebb és tartósabb, mint bármely fűrdő vagy intézeti kezelés. Ezen gyógymód megalapítója dr. Kovács J. fővárosi orvos, a ki most kezdi őszi kurát. Mindazon betegeknek, kik a fent felsorolt bajok egyikében szenvednek, őszintén ajánljuk ezen orvos tanácsát kikérni, ha nyár folyamán betegségükből ki nem gyógyultak. Dr. Kovács J. orvos urnak Budapesten, V. Váci-körut 18. szám, I. emelet alatt van a gyógyintézete (csak bejáró kezelésre), hol naponta 9—1 és 3—6-ig fogad betegeket, de meghívásra betegeket látogat a fővárosban és vidéken is. Mindazok, kik nyáron ki nem gyógyultak, el ne mulaszták ezen gyógymódot alkalmazni, mely vissza adja egészségüket.

— **Virilisek a vármegyében.** Alsó-Fehér vármegye törvényhatósági bizottságának legtöbb adót fizető tagjai az 1906. évre: (Folytatás) Fried Ignác, Szöllősy Károly, Schissel Károly, dr. Knörr Ferencz, Jakab Károly, Salamon Dávid, dr. Náthán Bernát, dr. Marcsák János, Schmidt György, Reich Mihály, Bányai József, Ruzsán János, dr. Garda Kálmán, Oelberg Gusztáv, Bora Benedek, Floreszku Miklós, Silling Rudolf, Henczel Simon, dr. Dumitran Ágoston, Safran Lajos, Prassák Rajmund, Fulea Joachim, báró Kemény Géza, Bisztricsány Lajos, Fesztinger Dávid, Zuckerberger Ignác, László József, Vancsa György, dr. Jeney Elek, Angyal József, Bürger Lipót, Szinberger Salamon, Fuchs Sándor, Kiss Bálint, id. Winkler János, dr. Magyarai Károly, Fingerhut Jakab, Popa János, Biuder József, báró Kemeuy Győr, Gegő Károly, Bedő Karoly, Tóth Miklós, Muntján József, Harsian Aurél, Klein Mihály, Haas Vilmos, Krecsun János, Slabi Gáspár, Horváth János, Deutsch, Ignác Bretter Mór, Jóvián Jenő, dr. Ács Jenő Czitron József, Benedek Sámuel, Neumajer József, Metes Mózes, Bitea János, Kovacs József, Bokánics György, Váro Ferencz, Czirlea József, Moldován Gyula, Ordácsi Gergely, Bruckmann Samuel, Biuder Arthur, Natea János, Bretter József, Orosz László, Zakoffy Antal, Iszpasz Simon, Ivasku György, Fried Lipót, Papp Antal, Jäger Tamás, Rass Károly, Moldován Gyula, Faur Teofil, Tanczos János, Schreiber Albert, Grek Ávram, Lőw Emil, dr. Bocz József, Grünfeld David, Grünfeld Ignác, dr. Nánassy László, Schuster József. Póttagok: Veress János, Galffy Dénes, Nesztor Viktor, Trifan Miklós, Neg-

rutén F. Emil, Tomus György, Nuszbanm Ede, Wnisz Bernát, Klein Simon, Deutsch Simon.

Beteljesedett álom. Egy berlini úr azt álmolta, hogy ő koporsóban fekszik és épen a szemfedelel teszik reá, Ijedten ébredt fel és kezével tapogatózott, hogy hol fekszik. Megérintvén ágyának kemény szelet, azt hitte, hogy tényleg koporsóban fekszik és azonnal meghalt felemében. Ez a lazás álom elkerülhető mindenkor, ha lefekvés előtt megiszunk egy kis pohár baracklikört, a melyet az Első Alföldi Cognacgyár r. t. gyárt Kecskemeten.

Miért

részesítik előnyben a Scott-féle Emulsió-t a közönséges csukamájolajjal szemben? Mert a közönséges csukamájolaj rendszeren emésztési zavarokat idéz elő és a szervezet a csukamájolajnak csak igen parányi részét képes magába felvenni, míg a Scott-féle Emulsióban a csukamájolaj legfinomabb cseppecskékre lévén osztva, még a leggyengébb gyomor által is könnyen emészthető. Ennélfogva a csukamájolaj oly óriási táp és gyógyereje teljes mértékben javára van a szervezetnek és új erőt, új életet jelent.

A Scott-féle Emulsió valódiságának jele a „hatan nagy csukahalat vivő halasz” védjegy.

Ezen lapra való hivatkozással és 75 fillér levélbélyeg beküldése ellenében mintaval bermentve szolgál: 203 1-

Dr. Budai Emil „városi gyógyszerháza”
Budapest, IV., Váci-utca 34/50.

≡ Egy eredeti üveg ára: 2 kor. 50 fillér. ≡

Kapható minden gyógyszerárban.

— A Kossuth-rumnak nincsen párja, magyar issza, magyar gyártja. Eredeti 1 literes, 1/2 és 1/4 literes palackokban kizárólag kapható: Nagyenyeden, ifj. Lázár Károly urnál.

Szerkesztői üzenet.

Balázsfalva. Ilyen személyes vonatkozású ügyet csak a „Nyitlér”-ben közölhetünk.

SZERKESZTŐSÉG:

Dr. Garda Kálmán, Török Bertalan, Dr. Varró László.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár részv. társ.

514—1906. szám.

Közig.

Hirdetmény.

Nagyenyed város tulajdonát képező ugynevezett Alsó, középső és Tóthutezai egyenként 3—3 kövü **lisztelő malmai**, továbbá a városi **vásárvám és helypénz szedési joga** 1907. év január hó 1-től kezdve három egymásután következő évre nyilvános szó és írásbeli árverezésen bérbe fognak adatni.

Az árverezés **1906. évi október hó 30-ik** napjának d. e. 9 órájára a városház közgyűlési termébe tüzetik ki.

Kikiáltási ár:

1. Az alsó malomra évi 4580 kor.
2. A középső malomra évi 6100 kor.
3. A Tóthutezai malomra évi 3600 kor.
4. A vásárvám és piaci helypénz-szedési jogra 9961 kor.

Az árverezni kívánók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át bánatpénz fejében az árverezést vezető bizottság kezéhez letenni.

Miről érdekeltek [azzal értesítetnek, hogy a részletes feltételek a városi kiadóhivatalba a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A városi tanácstól.

Nagyenyeden, 1906. évi október 18.

Dr. Varró,
polgármester.

229 1—2

LEOPOLD GYULA hirdetésel írodája által Budapest, Erzsébet-körút 41. 200 napra kizárólagos képviseltetel!

<p>Requiny-féle római vértisztító-szörp páratlan szer minden bőrbajnál, bujakórnál. Vérbőségekben szenvedőknek nélkülözhetetlen, vérjavító és vértisztító. Nagy üveg 3 kor. 3 üveget 9 kor. utánvétellel küld: REQUINY ATTILA gyógyszerész. Budapest, VII., Küli-6 Kerepesi ut 24. A híres RÁKÓCZI GYOMORKESERŐ egyedül készítője. Érdekes prospektus ingyen!</p>	<p>KÉSMÁRKI LENVÁSZON DAMÁST- árak csak akkor valódiak. VÁNDI SZEPESSEGI VÉD-JEGY ECHE ZIPSER ha ezen védjeggyel vannak ellátva.</p>	<p>VÉRSEGENYSÉG, ÉTVÁGYTALANSÁG, IDEGESÉG gyógyítására a leghalásosabb készítmény a KRIEGER-féle TOKAJI CHINA-VASBOR. Rendkívül kellemes ízű, erősít, tisztítja a vért. Kis üveg ára 3-20 kor. Nagy üveg 6 kor. Kapható gyógytárakban. Postán küldi: KORONA-GYÓGYSZERTÁR Budapest, Kálvin-tér.</p> <p>A legjobb órákat legszilárdabb és legdivatosabb ékezkereket, úgy középsőzért, mint RÉSZLETFIZETÉSRE szigorúan szabott árakon szállítja Magyarország e nemből első és legnagyobb üzlete BRAUSWETTER JÁNOS kronométer-órák SEGEDEN. Arjegyzék 2000 képpel ingyen és bérmentve.</p>	<p>TÜDOBÁJOSOKNAK és mindenkinek, aki köhög, rekedt, páratlan szolgálatot tesz a Halápi-féle hársfamezszörp Mintavéget 8 koronáért küld APOSTOL-GYÓGYSZERTÁR BUDAPEST, JÓZSEF-KÖRUT 64.</p>
<p>PLATSCHEK VILMOS elismert legolcsóbb, legszilárdabb FÉRFI- és GYERMEK-ruha áruháza Budapest, IV., Központi Városház. (Károly-körút).</p>	<p>A világot bámulatba ejti a Hammond írógép. Kizárólagos elárúsítók: FARAGÓ TESTVÉREK Budapest, V., Arany János-u. 8. Kérjen mindenki prospektust!</p>	<p>Szeplő, májfolt, pattanás, miltsezer, ráncok eltűnnek az arczról a valódi angol BALASSA FÉLE UGORKATEJ esőpítőszerezzel való bekenés által. Egy üveg ára 2 korona. Hossz ugorkassáppan 1 K. püder 1-20 K. Főosztály-déali hely: BALASSA KORNÉL gyógyszerész Bpest, Andrássy-ut 47.</p>	
<p>Melyik vendéglőben étkezik Budapesten? SCHULLER FERENCZ ujjonnan berendezett elsőrangú éttermelben Budapest, VI., Andrássy-ut 39. mert ott jó magyar konyha, valódi tiszta borok és pontos kiszolgálás van.</p>	<p>KISS SZERENCSEJE NAGY VÁSÁROLJON CSAK KISS-FÉLE SZERENCSE-SORSJEGYET KISS KÁROLY és TÁRSA BUDAPEST KOSSUTH I. U. 13.</p>	<p>KATZER részv. társaság megóvó-intézete az első és legnagyobb. 1/2 millió részvény-tőke. Budapest, Ó-utca 42, 44 (száját ház), 45, 46, és Uj-utca 43. Katzer szörmeárul az egész világon el vannak terjedve és elsőrangúak.</p>	
<p>BABYMIRA-CRÉM legjobb szer kiltések, ótvár, ráncok, feldörzsölt és kipállott bőr gyógyítására. Egyedül készítő: BRODJOVIN H. gyógyszer. ZÁGRÁB 5 doboz ára bér. 8 K 20 f., 10 doboz 5 K 80 f.</p> <p>A DREZDAI MOTORGYÁR részvénytársaság benzin-, gáz-, szilvógáz-motorral és benzin lokomobiljai szakkörökben elismert legjobbak az összes gyártmányok között. Vezé-képviselet: GELLÉRT IGNÁC és Tsa Budapest, VI., Teréz-körút 41. Prospektus ingyen.</p>	<p>Pacific TOJÁS KÉSZÍTMÉNY tojás-sárgája helyett használható a sült és főzöndél. NAGY MEGTAKARÍTÁS. Kapható minden főzészüzletben és drogeriában. Készül: STROBENTZ TESTVÉREK. R. T. vegyszertári gyára, BUDAPEST.</p>	<p>„Zsorna”-féle NEPELEJTS védjeggyel férfi-nyakkendő, kitűnő magyar Ipari PÁRIS SZÁJLODA Szállodás: Simon Pál Budapest, VI., Váci-körút 28. sz. 100 szoba 2-20 K-tól felfebb. Kiszolgálással és villanyvilágítással együtt. Fürdők, elegáns kávéház, étterem. Villamos vasúti megállóhely az ország pályaudvarok és halók felé.</p>	

Sz. 1125—1906.

Árlejtési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. orsz. fegyintézetben 1907. év január 1-től 1907. év december hó végéig szükséges mintegy 1200 köbméter első minőségű hasábos, nem usztatott **bükk tűzifa** szállításának biztosítása iránt **f. évi október 30-án** d. e. 10 órákor nyilvános árlejtés fog tartatni.

Felhivatlak tebát mindazok, kik árlejtetni kívánnak, hogy szabályszerűen bélyegzett és a vállalati összeg 5%-ának megfelelő bánt-pénzzel ellátott zárt írásbeli ajánlatukat, melyben az ajánlati egységi árak számokkal

és betűkkel kiírandók s az is kiteendő, hogy ajánlattevő a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthető, árlejtési feltételeket ismeri és magát azoknak aláveti, a fent kitett határidőig hozzám nyujtsák be.

Az árlejtési feltételeknek meg nem felelő, vagy más irányban szabálytalan, továbbá az elkésve érkezett, végül a pót- vagy utóajánlat nem fog figyelembe vétetni.

Az ajánlat borítékára „tűzifa szállítási ajánlat” czim irandó.

Kir. orsz. fegyintézet igazgatósága.

Nagyenyed, 1906. október 16-án.

228 1—1

Uray,
igazgató.

**A NAGYSZEBENI
ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR**

ad jelzálogkölesönöket, félévi (tőkét és kamatokat magukban foglaló) részletekben történő törlesztésre és pedig a következő feltételek mellett:

<p>A. 4³/₄% kamatláb mellett 50 évi törlesztésre; a kölcsön legkisebb összege 30000 K. — A törlesztés 100 félévi részletben történik; a félévi részlet minden 1000 K. után 26 K. 11 f.</p> <p>B. 5% kamatláb mellett 50 évi törlesztésre; a kölcsön legkisebb összege 20.000 K. — A törlesztés 100 félévi részletben történik; a félévi részlet minden 1000 K. után 27 K. 16 f.</p> <p>C. 5¹/₄% kamatláb mellett a kölcsön legkisebb összege 10.000 K.</p> <p>a) 40 évi törlesztésnél (82 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 29 K. 60 f.</p> <p>b) 35 évi törlesztésnél (70 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 30 K. 80 f.</p> <p>D. 5³/₄% kamatláb mellett a kölcsön legkisebb összege 2000 K.</p>	<p>a) 40 évi törlesztésnél (80 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 31 K. 84 f.</p> <p>b) 25 évi törlesztésnél (50 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 37 K. 47 f.</p> <p>c) 10 évi törlesztésnél (20 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 65 K. 05 f.</p> <p>E. 6% kamatláb mellett a kölcsön legkisebb összege 1000 K.</p> <p>a) 32 évi törlesztésnél (64 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 34 K. 98 f.</p> <p>b) 23 évi törlesztésnél (46 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 39 K. 81 f.</p> <p>c) 18 évi törlesztésnél (36 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 45 K. 05 f.</p> <p>d) 15 évi törlesztésnél (30 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 50 K. 09 f.</p>
---	--

Az A. alatti kölcsönök csak földbirtokra, a B. C. D. és E. alattiak **házakra** is adatnak; valamennyi kölcsön — az **egyszermindenkorra 1%** törzsdíjon kívül — minden egyéb levonás nélkül teljes összegben **kézpénzben** fizetettik ki.

Alsó-Fehér és Torda-Aranyos vármegyék területeiről kölcsönkérvények **LINGNER GYÖRGY** úr által **Nagyenyeden** nyujtandó be, ki bővebb felvilágosítással is szolgál.

Lányi Lajos

**férfi- és női divatüzlete
NAGYENYEDEN.**

Tisztelettel van szerencsém értesíteni a m. t. városi és vidéki vásárló közönséget, hogy a mai kornak teljesen megfelelő

**férfi- és női
divatüzletet**

nyitottam a **Sándor Miklós** úr házában és azt teljesen **új árukkal** rendeztem be, miután árumat készpénzzel és elsőrendű gyárosoktól szerezttem be, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy **csakis jóminőségű árukat olcsó árban árusíthatok.** Raktáron tartom a következő czikkeket, u. m.: női divatszövetek, flanelk, selymek, bársonyok, kartonok, batiztok, francia relainok, barchetok, vásznak, sifonok, asztalneműek, agygarnitúrák, függönyök, paplanok, férfi-ingek, gallérok, kezelők, kesztyűk, szallagok, csipkék, téli alsoruhák, cipők, narisnyák, mindennemű kezimunkák iskoláslányok részére és hozzávaló pamutok és himző-selymek, sirkoszoruk és temetkezési czikkek, stb. itt meg nem nevezhető áruk. Pontos és szolid kiszolgálással szives pártfogást ker:

tisztelettel **Lányi Lajos.**

Minden vevő 20 korona készpénz vásárlásánál ingyen kapja **életnagyságu fényképét,** csak a keretért fizet 3 koronát. A kép bolti ára 20 korona lenne. 224 4—10

FISCHER ÉS TÁRSA NAGYENYED Alsó-Fehér megye.

100 KAT. HOLD.

A legszebb gyümölcsfák.

80.000 gyümölcsfa oltvány

1 millió gyümölcsfa-alany
1 millió élőkéretes csemete.
Sétaterfák • Diszcserejek • Rozsák.
Bogyogyümölcsök stb.

Kitógástalan szőlőoltványok.

1/2 millió szőlőoltvány.

Európai és amerikai sima és gyökéres szőlővesszők stb.

Árjegyzék és művelési utasítás ingyen.

EGYESÜLT FA- és SZŐLŐOLTÁNYISKOLÁK FISCHER ÉS TÁRSA, és AMBROSI M.

NAGYENYEDI
**KÖNYVNYOMDA ÉS
PAPIRÁRUGYÁR R.T.**
NAGYENYEDEN.

Készít: műveket, folyóiratokat, hírlapokat, körleveleket, képesárjegyzékeket, levélpapírokat, falragaszokat, meghívókat, mindennemű kereskedelmi nyomtatványokat, takarékpénztári zárszámadáásokat

könyv- és könyomdai kivitelben.

Továbbá póstacsomag- és üvegczimkéket, porkapszulákat, papirzacskókat, kötőpapírokat és mindennemű gyógyszerészeti nyomtatványokat ◊ könyv- és könyomdai vagy dombornyomásban szép és olcsó kivitelben.

Oh jaj!

Megfojt ez az átkozott köhögés.

217 4—26

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatásuak

Egger

mellpasztillái,

az étvágyat nem rontják s kitűnő ízűek.

Doboza 1 kor. és 2 korona.

Próbadohoz 50 fillér.

Fő- és szétküldési raktár:

„Nádor” gyógyszertár

Budapest, VI., Váci-körut 17.

Nagyenyeden kapható:

Novák István
Arany Csillag gyógyszertárában,
U. Kovács József
Bethlen Gábor gyógyszertárában.

Éljen

Egger mellpasztilla csakhamar meggyógyított.

Mindennemű DOBOZÁRUT (Cartonnage)
u. m. közönséges és hajlított dobozokat stb.

gyógyszereszek, cukrárszok és gyárosok részére kisebb árucikkek jutányos és célszerű csomagolására olcsó árban szállít.

As Orosz Csod. Munkás- és Csodaszertárak pénztárát ajánljuk jó indulatába. Jelenleg az az ártalmatlan és szép leírású. Biztosan esél-delt ezen negy-pénztárnál

Az ország legnagyobb barackfőzése.

Első Alföldi Cognacgyár Részvénytársaság és Szeszfinomítógyár
 — KECSKEMETEN. —

Legfinomabb italkülönlegességei:

Barack **Barack** **Barack**
 pálinka. cognac. érme.

Tulipán-likör. Tulipán-cognac.

Radial alixir.

Kecskeméti gyomorkeserű.
 Kecskeméti 48-as likör.
 Kecskeméti menyecske likör.

Mindenütt kapható!

Vezérképviselő: SZIGETI SAMU, TORDA

Főzdei állandóan üzemben.

HIRDETÉSEKET

legjutányosabban vesz fel
 kiadóhivatalunk.

Valódi francia
színházi látcsövek

csekély havi

részletfizetésre!

AUFRECHT ÉS GOLDSCHMIED

Budapest, VI., Eötvös-utca 32.

Látcső-árjegyzék ingyen és bérmentve.

Nagyenyedi kisegítő takarékpénztár r.-t.

Alaptőke: 300.000 kor. Tartalékalap: 157.000 kor.

Előnyös kölcsönt ad betáblázásra, megfelelő kezességre, értékpapírokra, sorsjegyekre, jóhitelű pénzintezetek részvényeire.
Vásárol és elad értékpapírokat.
Letétbe elfogad értékpapírokat, sorsjegyeket, értékeket kevés őrzési díj mellett.
Időgen kölcsönöket a legelőnyösebben konvertál.
Váltókat az összeg nagysága szerint 5 $\frac{1}{2}$ %, 6, 6 $\frac{1}{2}$ % mellett, kereskedelmi váltókat pedig 6% mellett számítol le.
Betétet 4 $\frac{1}{2}$ % kamattalá mellett fogad el.

Nyitva áll hétköznap d. e. 9—12, d. u. 3—4 óráig.

19 82—104

NAGY JENŐ

szájpád nélküli műfog-spezialista
KOLOZSVÁRT, Wesselényi M.-u. 6. sz.

Készít szájpádnélküli természetesen szilárdan álló fogakat
16 koronáért. 79—104

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságu Portland-Cementet ajánl olcsó áron a

113 49—50

Brassói Portland-Cement-

gyár, Brassóban. Nagyenyeden kapható Klemm Pál úrnál Szentkirály-utca 128. sz.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár Részvénytársaság könyvnyomdájában Nagyenyeden.